

DE
JODII ET KALII JODATI
EFFECTUUM DIVERSITATE.

DISSERTATIO INAUGURALIS
QUAM
SENSU ET AUCTORITATE
GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
IN
UNIVERSITATE LITERARUM CÆSAREA DORPATENSI
AD GRADUM
DOCTORIS MEDICINÆ
RITE ADIPISCENDUM
LOCO CONSUETO PUBLICÆ DEFENSURUS
CONSCRIPSIT
Georg Arroneet.

DORPATI LIVONORUM.

TYPIS VIDUÆ J. C. SCHÜNMANNI ET C. MATTIESENI.

MDCCCLII.

I m p r i m a t u r

haec dissertatio ea conditione, ut, simulac typis fuerit excusa, quinque ejus exempla tradantur collegio ad libros explorandos constituto.

Dorpati Livon. die 26. mens. Novembris anni 1852.

Dr. Belchert,

ord. med. h. t. Decanus.

D17206.

PROŒMIUM.

Quamquam medicamina perpauca e toto materiae medicae thesauro certa explicatione effectuum gaudent, qua illi argumentis ad artis leges ita comprobati sint, ut aequae immutabiles ac ceterae corporum virtutes constanter cognosci et cum multis variisque observationibus experientiae practicae in concordiam redigi possint, rationes tamen, quae Jodio ejusque praeparatis cum organismo humano intercedunt, duplicem praebent intelligendi difficultatem. Non solum modus, quo vim suam exhibeant, quamvis magno conjecturarum numero prolato, nos adhuc omnino fugit, sed etiam ratio adhibendi empirica tam varios contrariosque eventus nos docuit, qui omnino post usum Jodii observati dicuntur, ut, adhibito remedio, et omnia speranda et omnia timenda videantur. — Quum procul adhuc absit, ut altera via, qua sufficiente periculorum che-

micorum et physiologicorum numero efficaciam medicamento demonstramus, finem propositum adsequamur, primum nostrum est ea, quae experientia cognovimus, quantum fieri possit, discernere atque ordinare. Hinc et pro investigatione rationali et pro usu medicaminum in praxi, qua rata habenda sint, multa indicia certiora sequentur. Tum collatio inordinata et instituta non sine opinionibus praepjudicatis effectuum remedium, quos medici experientia edocti afferunt, tum illa sententia, qua multi omnes effectus a remediis abjudicant, si luculentissime experimentis argumentari nequeunt, nos in periculum adducunt, ne omnino certum, quo pro duce utamur, perdamus, et vix fieri possit, ut hic viam mediam teneamus. Immo optandum est, diligentissima ratione omnium momentorum habita, contentione et comparatione casuum, in quibus efficacia medicaminum optime est probata et confirmata, utrimque rem adjuvari. Summa enim talis perscrutandi rationis et pharmacologo in experimentis instituendis, et medico, qui in curandis morbis versetur, praecepta suppeditare possit optima.

Pharmacologiae, ad quas virtutes Jodii cognituri summo jure verti possumus, copiosa excellunt dinumeratione effectuum variorum, aucto-

rumque, quorum alii alios se observasse confirmant, ita ut saepius tantum auctoribus caute et dubitanter inter se comparatis, conclusio colligenda sit. — Qua in dinumeratione res nobis occurrit peculiaris et digna, quae praecipue commemoretur; effectus enim variorum Jodii praeparatorum omnino non rite separantur, sed notatione „effectus Jodii“ promiscue tractari solent. Quaerendum est, num re vera symptomata eadem post usum Kalii jodati observata sint, quae, v. c., Tinctura Jodii adhibita se manifestent, necne? — Itaque, examine ad doctoris gradum impetrandum absoluto, quum mihi potestas facta esset dissertationem inauguralem conscribendi, professoris illust. Dr. Buchheim hortatu thema elegi, quo exploraturus sum, quales diversitates effectuum variis Jodii praeparatis propriorum secundum observationes in virorum doctorum scriptis in medium prolatas statuendae sint.

Jam ab initio opusculum conscribenti variae mihi se opposuerunt difficultates; nam etsi scripta de Jodio amplissima sunt, et variae et admodum contrariae sententiae prolatae imaginem nobis praebent versicolorem, tamen multa phaenomena animadversione digna omni explicatione perspicua carent et quod maxime dolendum et ad propositum meum adsequendum magno im-

pedimento erat, adeo quae praeparata adhibita fuerint, saepe non commemoratur.

Restat, ut Dr. Buchheim professori illustrissimo, praeceptori meo veneratissimo, qui consilio et re benevole me adjuverit, sincero animo publice hic quam maximas agam gratias.

Caput I.

De symptomatis infauſtis poſt uſum Tincturae Jodii obſervatis.

Jam *Coindet*, Genevenſis, a quo, cognitum eſt, Jodii Tincturam in materiam medicam eſſe introductam, ad ingrata et injucunda ſymptomata hujus remedii uſum ſecuta diligentissime animum ſuum attendere coactus erat. Nam, quum Jodio adhibito Struma celeriter evaneſceret, qua de cauſa medicamen paulo poſt per totam Helvetiam divulgatum fuit, graviter accuſatus eſt a multis, Tincturam in plurimis affectiones provocaeſſe injucundiffimas. Quamquam *Coindet* fauſtis tantum eventibus experientiae ſuae nitebatur, poſtea tamen facere non potuit, quin perſuaſum ſibi haberet, nonnullos aegrotos Struma laborantes affectos eſſe periculose. Quos affectus doſibus permagnis vel uſui remedii perlongo et ſaturationi organiſmi tali modo ortae adſcribendos eſſe ratus ſtatim hunc morboſum nomine Jodiſmi vel ſymptomatum jodicorum ſignificavit. Paulo poſt nomina cachexiae, crapulae jodicae complexui illi ſymptomatum data ſunt, quae uſu Tincturae vel aliorum Jodii praeparatorum procreata putabantur. Coindet ipſe, quum in nonnullis caſibus magnam vim ventriculum irritandi Jodio propriam animadver-

tisset, in usum internum postea solutionem Kalii jodati aquosam addito Jodio puro commendavit; qua de causa posterae observationes hujus auctoris usui Tincturae nobis non attribuendae sunt. Etsi *Formey*, qui primus in Germania medicamen recens inventum in usum vocare tentavit, tum *De Carro*, *Clarus*, *Baup*, *Schneider*, *Bares*, alii, tantummodo eventus prosperos Tinctura adhibita se observavisse contenderant et sententiam a *Coindet* positam comprobantes, usui inordinato immodicoque soli efficaciam injucandam attribuerant, affectus tamen a *Perret*, *Manson*, *Goelis*, *Harless*, *Mathey*, *Henning*, *Gairdner*, *Benaben*, *Röchling*, *Bayle*, praesertim ab *Jahn et Asmus* observati tam frequentes et graves fuerunt, ut remedium magis magisque in suspicionem vocaretur et medici aut omnino de Jodii usu desisterent aut ad alia praeparata confugerent. *Nordhof* unam, *Zink* duas intoxicationes post incautum Tincturae usum narrarunt. Et experimenta ab *Joerg* in se ipso instituta, parvis dosibus porrectis, vim Tincturae ostenderunt magnam. Idem docuit *Orfila* periculis in animalibus factis. —

Mathey primus sententiam vulgatam de saturatione organismi, Jodio effecta oppugnavit, omnia symptomata ingrata irritatione ventriculi tantum procreari censens. Quamvis *Coindet* ipse, *Perret*, *Gairdner* et plerique alii in nonnullis casibus, duabus vel tribus dosibus porrectis, jam omnia symptomata Jodismi intrare viderant, opinio tamen saturationis usque ad tempus recentissimum perduravit. Quum autem nunc satis constet, Jodium purum in sanguine nisi mutatum permanere non posse et cum Kalio vel Natrio mixtum effectus remotiores exhibere, quumque investigationibus multis demonstratum sit, Kal. jod. magna cum celeri-

tate secerni atque e corpore evehi, conditionibus solitis saturatio organismi fieri non potest.

Symptomatis, quae post usum Kal. jod. vel Jodii simul cum Kal. jod. animadversa esse dicuntur, diligentissime se-junctis, ab auctoribus Tincturae Jodii hi praecipue attribuuntur effectus:

Saepeissime observabantur symptomata, quae irritatione tractus intestinalis orta sunt: levis concoctionis ciborum perturbatio, appetitus deficiens, molesti et dolorem moventes sensus in faucibus et circa stomachum, cardialgiam, colica, diarrhoea, alvi evacuationes admodum biliosae fuisse traduntur et *Orfila* se hepatitidem ipsam vidisse refert. In multis casibus, praesertim ab initio curae, appetitus auctus apparuit. Tinctura per longius temporis spatium adhibita, aegroti de gustu ingrato salsoque, de siti nimis aucta querebantur; gingiva erubuisse, salivatio, tumescentia faciei, ulcera cavi oris et faucium orta esse dicuntur. Macies magna, eaque in nonnullis casibus celeriter oriebatur. *Jahn* secretionem salivae et muci diminuta, ceteras secretiones augescere refert. — In respirandi organis raucitas vocis, ardoris sensus, dolor, tussis vehemens, angor pectoris, respiratio accelerata et anxiosa, coryza et pituitae uberior secretio nascuntur, ex oculis largior lacrimarum copia se-cernitur, Conjunctivitis et Blepharitis oriri possunt. — Organa uropoetica irritantur, secretio urinae nonnumquam aucta, nonnumquam minuta apparet, interdum omnino suppressa; gravis cum erectionibus ac pollutionibus somnus, haemorrhagia ex utero, interdum ex vasis haemorrhoidalibus observata sunt. — Cuti interdum colorem flavum medicamen induisse, capilli fusci facti esse dicuntur. *Jahn* nonnulla

symptomata gravia abusu Tincturae Jodii orta esse enarrat, colorem cutis cachecticum, turgescientiam venarum superficialium, sudores crebro alternantes cum ardore cutis urente, denique intumescientiam oedematosam totius corporis. In perpauca casibus eruptionem Milliariae usui interno Tincturae attribuendam fuisse pataverunt. Ad omnes effectus malos symptomata febris universalis accedere et rarissime tantum deesse solebant.

Series alia effectuum, qui praecipue symptomata Jodii erant, et magis, ne invaderent, timendi fuerunt, perturbatae functiones systematis nervorum sunt: obtusio et demissio animi, languor virium, magna irritabilitas, anxietas, Melancholia ipsa, cephalaea, palpitatio cordis, pulsus tremens, parvus et celerrimus, tremor extremitatum, agrypnia, syncope, stupor, auditus visusque hebetati, convulsiones. Atrophiam denique mammarum et testium post Jodii usum observatam esse, pharmacologiae docent.

Etiam si Tincturam Jodii virtutibus chemicis fortibus praeditam in materie organismi humani vim magnam exhibere concedamus necesse est, in primis si ad eam praeparandam spiritu vini rectificatissimo usi sumus, tamen varios supra commemoratos effectus spectantibus nobis optimo jure quaerere licet, qui a medicamine adhibito, qui a statu morbozo peculiari corporis, qui ab aliis rebus noxiis accedentibus, qui denique a locali, qui a remotiore actione Tincturae proficisci potuerint? — Speravi ad quaestiones has solvendas aliquid me prolatarum esse, si omnes casus de varia ratione agendi Jodii praeparatorum adhuc promulgatos, quantum fieri potuerit, collegissem. Quum enim hi casus ut exempla evidentiae efficaciae Jodii enarrati

essent, optandum mihi erat, ut res accedentes, nocentes vel adjuvantes, quae adfuissent, proprius inspicere liceret.

Numerus casuum singillatim enarratorum omnino non est magnus et 66 tantum historias morborum, quae accuratius descriptae sunt, diligentius perscrutari potui, e quibus 20 ad usum Tincturae pertinent¹⁾. Nonnulli casus si fortasse alicubi inveniantur, quos in libris mihi promptis citatos non reperi, attamen sunt perpauca et effectuum mentionem faciunt, quorum natura ex aliis morborum historiis elucet. Numerus observatorum hoc modo collectarum, si quidem parvus est, potestatem nobis dat, conjecturas plurimas componendi.

Imprimis apparet, effectus malos post usum Tincturae Jodii non modo non constanter et semper, sed etiam medicamine providenter adhibito tantum rarissime observatos esse; contra enim eos 20 casus, in quibus incommoda varia sanitatis enarrata sunt, 516 casus, ex parte ab iisdem auctoribus, relatos inveni, in quibus nulla symptomata noxia animadversa sint; in 303 inter illos 516 casus disertis verbis dictum est, ea non exstitisse, in ceteris 213 eorum tantum mentio facta non est. Etsi concedimus, inter illos 213 casus in plurimis sequelas ingratas silentio praetermissas esse, ratio tamen est fausta; quum praesertim observationes secundo tantum cum successu institutae non

1) *Hufeland's Journal* 54 Band IV. p. 64; VI. p. 96; 55. Band I. p. 69; 57. Band VI. p. 87; 58. Band II. p. 124; VI. p. 113. — *Graefe und Walther's Journal* 29. Band p. 369. — *Rust's Magazin* Band 13 et 14. — *Revue medicale* 1824 I. p. 493; p. 512. — *Medicinische Annalen* 1821 Sept. — *Rheinische Jahrbücher* 5. Band I. Stück; II. Stück p. 38. *Schmidt's Jahrb.* 30. Band p. 357; 42. Band p. 167.

omnes numero certo colligi possint, v. c. si *De Carro* ²⁾ contendit, in praxi sua numquam affectus malos se observasse, si *Ulrich* ³⁾ e magno similium observationum numero unam tantum affert, etc.

E casibus, in quibus effectus Tincturae incommodi fuerint, rationem deducere possumus secundam. Nam ventriculum et intestina irritandi vi excepta, saepissime symptomata nervosa Tinctura Jodii provocata esse traduntur, et quamquam irritatio tractus intestinalis vel organorum respirandi aderat, observatores varii tamen peculiari affectioni systematis nervorum haec phaenomena adscribebant. Ex illis 20 casibus 10 symptomatis nervosis excellunt, quae exceptis duobus, omnes in aegrotis strumosis animadversa sunt. — Affectio haece systematis nervorum in aegrotis Struma laborantibus in omnibus casibus aequo modo et iisdem fere verbis describitur, symptomata allata semper eundem statum morbosum constituunt, ab aliis etiam Jodii usui assignatis ita discrepant, ut maxima cum verisimilitudine conclusionem efficere possimus, ea non Tincturae sed peculiari aegrotorum vel Strumae constitutioni attribuenda esse. Quam sententiam eo confirmatam putare debemus, quod in fere omnibus casibus, in quibus symptomata nervosa apparuerunt, Strumam subito evanuisse vel multo imminutam esse, medici referunt. In tribus casibus tantam mentionem, Strumam evanuisse, non invenimus, sed e ceteris momentis narrationum concludere licet, Strumam re-

2) Medicinische Annalen des 19. Jahrhunderts, auf das Jahr 1821. Herausgegeben von *Pierer* und *Choulant*. Pag. 1591.

3) *Rust's Magazin*, 19. Band.

vera subito imminutam esse. Itaque haec symptomata nervosa omnino ab effectibus Jodii praeparatorum separanda esse et Struma quocunque modo subito evanescente, oriri posse, tempore recentiore ante alios *Roeser* ⁴⁾ docuit, qui Kal. jod. in usum vocato eadem animadvertit, quod medicamen symptomata illa minime procreare potest. Reliqui duo casus effectuum nervosorum de feminis duabus sunt, quarum altera Scirrhus uteri, Fluore albo, Dysmenorrhoea laborans 8 gtt. pro dosi ter die sumsit, simul portioni vaginali invicem Ung. Digit., ciner., Extr. Belladon. applicatis. Fluor albus cessit, induratio portionis vaginalis evanuit, menstruatio parca quidem, sed regularis facta est. Quum autem dosis Tincturae usque ad 28 gtt. p. d. aucta esset, *Klaproth* ⁵⁾ dicit, aegrotam de ardore, aestu, vertigine, deliquio animi, agrypnia, magna systematis nervorum commotione queri incepisse, menstruationem copiosam evasisse et remedio repetito spasmos doloribus ad partum similes in abdomine ortos esse. Altera femina tumore magnitudine ovi gallinacei, qui cum ultimo colli vertebra conjunctus visus est, laboravit. Cutis erosionem ope lap. inf. supra tumorem facta, quum Tinct. Jodii cum quarta parte spiritus vini mixta applicata esset, subito auctor refert, dolorem permagnum in regione epigastrica, vomitum, spasmus, pulsum parvum, debilem et tardum, sudores frigidos et profusos, collapsum faciei, languorem virium, stridorem dentium, tremorem universalem, versionem brachiorum non voluntariam existi-

4) Archiv für physiologische Heilkunde, herausgegeben von *Griesinger*. 7. Jahrgang, 1848.

5) *Hufeland's Journal* Band 57. VI. 87.

tisse, quo die insequenti incontinentiam urinae accessisse. *Buckel* ⁶⁾ intoxicationem jodicam symptomata allata nuncupat, quae 7 diebus transactis evanuisse tradit; utrum tumor etiam evanuerit, necne, mentio non facta. Num graves hi affectus dolore vehementissimo, an mutatione aliqua tumoris, an alio statu morbooso simul praesente provocati sint, certius intelligere non possumus, attamen nomen intoxicationis jodicae mihi videntur minime mereri.

Buissonius ⁷⁾ solus commemoravit, exanthemata post Jodii usum erupisse et exemplum attulit infantis, cujus in femoribus ac genibus per 8 dies Tinctura adhibita, Milliarium exstitisse. *Uldall* etiam contendit, semel in abdomine et femoribus infantis Milliarium et his erysipelas ortum se vidisse, sed ne praeparati quidem Jodii in his casibus adhibiti mentionem fecit. — Majoris momenti est casus, peculiarem Jodii vim ad cutem enarrans, quem in omnibus pharmacologiis allatum invenimus. *Vogel* ⁸⁾, *Lignicii*, feminam quandam memorat, corpore gracili, constitutione irritabili, quae contra Strumam per 46 dies Tinctura usa, tum doloribus colli, ventriculi, tussi ortis remedium omittere coacta sit, quo facto remedia roburantia et sedativa in usum vocata. Nonnullis hebdomadibus elapsis, quum aegrotam usum Tincturae recepisset, cutem jam antea colorem flavum praebentem subito fuscam factam esse *Vogel* narrat, quam mutationem eo provocatam esse affirmat, quod secretio cutis vicaria pro secretionem hepatis fuerit. Icterum autem

admodum variis causis, et gravi destructione hepatis, qua secretio bilis omnino tollatur, et levi affectione catarrhali ductus choledochi, et secretionem bilis nimis aucta oriri posse, experientia edocti satis scimus. — Quae causae num adfuissent, necne, *Vogel* omnino non commemoravit. Neque a vero abhorret, si contendimus, morbum hepatis chronicum in hoc casu causam Icteri praebuisse, qui methodo antecedente roborante ingravescentem etiam symptomate Icteri se manifestaverit. Quocum consentit, quod et post 6 menses color ille fuscus immutatus apparuit. Quales affectus si Jodio attribuimus, fines certos statuere non possumus, quibus Jodii effectus a ceteris separentur. Omnia symptomata, dum Jodio utitur aegrotus, invadentia, eodem jure Jodio provocata esse putare possumus, et re vera *Roehling* ⁹⁾ suppurationem glandularum, Oedema totius corporis Tincturae efficaciae adscripsit.

Observationes exanthematum, Tincturae usu ortorum, singillatim enarratae non inveniuntur, nec effectus talis Tincturae ullo modo demonstrari potest.

Perscrutatione denique diligentissima dignae sunt commemorationes auctorum nonnullorum, qui Tincturae vim peculiarem ad organa sexualia, praesertim testes ac mammas imminuendi attribuunt. — Si comprobetur effectus ille, remedium, si non omnino e medicaminum thesauro expellendum, in multis casibus vetitum est. Sed Tincturam adhibentes jam in eo acquiescere possumus, quod casus adversi tales perraro observati esse dicuntur.

Si *Coindet* de variis Jodismi symptomatis, ut de palpi-

6) *Schmidt's Jahrbücher* Band 42, p. 167.

7) *Uldall*, Dissertatio de effectibus Jodii. Hauniae 1833.

8) *Rust's Magazin* Band 14, 1823.

9) *Rust's Magazin* Band 15. pag. 137.

tatione cordis, accelerato pulsu, agrypnia, tussi sicca, languore virium, tremore, etc. locutus etiam maciem brevi invadentem et interdum mammarum volumen deminutum commemoravit, Jodii effectum peculiarem eo non ostendi censemus, quod macie universa orta et mammae adipe abundantes ad minus volumen redactae sint. Quamquam *Coindet*¹⁰⁾ in nonnullis casibus Tincturam, ait, certam vim ad mammas habere se animadvertisse, et ea de causa se remedium optimo cum successu in intumescentiam illorum organorum adhibuisse, quamquam igitur animum suum Tinctura usus ad mutationes mammarum convertere solebat, et in mammas morbosus effectus observandi occasio ei offerebatur saepius, tamen numquam mammarum atrophiam commemoravit. Tres casus ab *Hufeland*¹¹⁾ publici juris facti praecipue Tincturam Jodii maxime suspectam reddiderunt. *Hufeland* enim tradit, Tincturae usu per 6 hebdomadam spatium continuato puellae robustae, valetudine optima praeditae mammas simul cum Struma evanuisse, ne vestigio quidem mammarum annis duobus postrelicto. Praeterea se 2 casus simillimos in praxi sua observavisse dicit¹²⁾. — Casum quartum *Mombert*¹³⁾ narravit, in quo, dum mammae evanescerent, menstruationem simul copiosam factam esse animadvertit, sed usu infusi Sem. Foenicul. ad normam redigerentur. Casus denique quintus a *Reichenau*¹⁴⁾ nobis traditus est. Sunt quasi fontes pauci hi casus, qui-

10) Medicinische Annalen 1821. pag. 1183.

11) *Hufeland's Journal* Band 58. VI. 113.

12) *Revue medicale* 1824. IV. p. 137.

13) *Hufeland's Journal* Band 77. C. 90.

14) *Rust's Magazin* Band 22. Heft 2. pag. 291.

bus nixi neglectis innumerabilibus fere observationibus contrariis Jodio vis specifica ad mammas attribuere solent. — Adde, quod enarratio illorum casuum tam brevis et manca est, ut non modo argumentis omnibus careat, sed etiam ad causas alias quaerendas maxime invitet. — Etsi observationibus illis fidem habeamus, tamen ad intelligendum necessarium mihi videtur rationem commemorari, qua deminutio mammarum ad maciem universi corporis referri potuerit. Quae ratio, quamdiu nobis non tradita est, volumen mammarum deminutum a macie universa sejungere non possumus. Et *Gusmann* se usu Jodii puri et Tincturae maciem universam et mammarum ortam vidisse contendit, sed singillatim nullum casum affert.

Enarratio casuum, in quibus Tinctura adhibita atrophia testium animadversa sit, nusquam invenitur. *Roesler*¹⁵⁾ quidem dicit, aegrotum induratione ventriculi laborantem impotentem factum et atrophiam testium ortam esse, usuque medicaminis sublato, symptomata haec evanuisse; sed quum praeparati Jodii in usum vocati mentionem non fecit, e verbo solo „Jodgebrauch“ Jodium purum adhibitum esse minime concludere licet. Itaque haec observatio incertae fidei remanebit. Imprimis tamen quaerendum est, num re vera atrophia testium orta sit. Atrophiae testium diagnosi non tam facilis est, nisi inquisitionibus diligentissime institutis, et *Roesler* phaenomena, quibus certior factus sit, omnino non attulit. Quum igitur res ipsa non omni dubitatione exempta sit, nobis ab efficaciae, quam Jodium in illo casu habere potuerit, explicatione maxime abstinendum est.

15) *Schmidt's Jahrbücher* Band 30, p. 140.

Caput II.

Symptomata infausta, Jodio simul cum Kalio jodato adhibito, observata.

Solutionem Kal. jod. aquosam addito Jodio puro *Coindet* primus ad usum internum commendavit, quum multa symptomata noxia Tinctura provocata spiritui vini adscribenda esse putaret et Jodium aquae fere insolubile invenisset. Quod praeparatum non solum contra Strumam, sed etiam contra Scrophulosin, carcinomata et alios morbos optimo cum successu adhibebat, rarius quam post Tincturam incommoda sanitatis se animadvertisse contendens. *Coindet* adhortante multi medici praeparato eodem vel simili uti inceperunt et ab illo tempore usque ad recentius, praeparatis Jodii multis admodum in usum vocatis, auctores de Jodio tantum loquuntur et compositionum Jodii variarum cum aliis materiis effectus eosdem habent. Postquam *Lugol* experientia magna fretus, vim Jodii cum Kal. jod. ad morbum scrophulosum faustissimam promulgavit, praeparatum hoc usitatissimum factum et Jodii usus in Scrophulosi methodicus exstitit. *Lugol* interne aquam suam mineralem trium concentrationis graduum porrigere solebat; aegrotus ab initio curae utebatur solutione e gr. $\frac{3}{4}$ Jodii et gr. $j\frac{1}{2}$ Kal. jod. in aq. destill. \mathfrak{z} viii parata, tum gr. j Jodii et gr. jj Kal. jod., denique gr. $j\frac{1}{4}$ Jodii et gr. $jj\frac{1}{2}$ Kal. jod. in eadem aquae quantitate solvebantur. De his \mathfrak{z} viii aquae mineralis paulatim concentratae aegrotus ab initio curae $\frac{2}{3}$, postea totam dosin quotidie sumere debebat. Experientia *Lugoli* tam secundo gavis

est successu, ut imitatores plurimos incitaret, qui etsi sanationem non tam frequenter animadverterent, tamen quod ad innoxiam vim medicaminis adhuc maxime suspecti attinebat, facere non possent, quin consentirent. *Kurts*, *Bredow* magnum numerum aegrotorum Scrophulosi affectorum methodo hac Lugoliana tractaverunt, nullis, quae inde orta sint, incommodis commemoratis. E contrario *Coindet*, *Asmus*, alii, qui iisdem dosibus et in iisdem morbis quam Tinctura hoc praeparato utebantur, in universum symptomata eadem se observasse contendunt. Quae quum ita sint omnia mala supra commemorata hic rursus asseram necesse videtur.

E 66 historiis morborum a me collectis, tantum 6 inveniuntur¹⁶⁾, quae affectus malos Jodii usu cum Kal. jod. provocatos describant. Duo casus ad aegrotos strumosos pertinent et etiam mutationes plus minusve graves systematis nervorum enumerant, dum Struma primis diebus auge-scere, inflammari, et paulo post minui visa est. Duo casus ad scrophuloses attinent, quorum in altero aegrotus tussi et doloribus in pectore affectus est, in altero autem, quum capillata capitis cutis jam diu squamis et sordibus tecta esset, capillos, qui adhuc sicci et fragiles fuissent, pulchros, molles, splendentes factos esse *Stedmann*¹⁷⁾ refert. Reliqui duo casus, in quibus ad Syphilidem sanandam solutio Kal. jod. cum Jodio in usum vocata est, ab *Asmus*¹⁸⁾ narrantur, qui

16) *Hufeland's Journal* 54. Band I. p. 58. — *Rust's Magazin* 37. Band 1832; 53 Band 1839 p. 46. — *Schmidt's Jahrbücher* 8. Band p. 281. — *Graefe und Walther's Journal* 2. Band p. 635.

17) *Schmidt's Jahrbücher* Band 8. pag. 281.

18) *Rust's Magazin* Band 53, p. 46.

auctor tussim, dyspnoeam, dolorem capitis, languorem virium medicamen effecisse dicit.

Si porro numerum casuum, in quibus nulla integritatis incommoda orta sint, spectamus, eandem fere rationem quam post Tincturae usum invenimus. 245 casus sine ullis affectibus malis traduntur; in 225 diserte dictum est, nullos invasisse, dum in 20 tantum mentio eorum non illata est. Quum praeterea 6 casus symptomatum noxiorum relati sunt, ratio oritur 6: 245, qua elucet, bis vel ter tantum inter 100 casus affectus injucundos observatos esse. Post Tincturae usum ratio erat 20: 516.

Secundum experientiam *Lugoli* et observatorum, qui ejus methodum et tantum in Scrophulosis curanda sèquebantur, solutionem aquosam Kal. jod. addito Jodio, optimum esse praeparatum crediderimus, quum numquam, etsi per longius temporis spatium adhibitum sit, ne leves quidem mutationes incommodas in organismi functionibus procreaverit. *Lugol*, qui in cura 109 aegrotorum varia admodum constitutione, aetate et variis Scrophulosis formis laborantium Jodii virtutes expertus est, his ipsis verbis dicit¹⁹⁾: „A ne reconter, que mes propres observations, je n'ai à faire connaître aucun accident produit par ce remède nouveau“. Quibuscum *Wilhelmi*, *Kurtz*, *Bredow* omnino consentiunt. Apertum est, lenem hanc efficaciam parvis dosibus, quibus praeparatum porrectum sit, quaeque excepto frigoris sensu ventriculo molestiam non attulerint, et ut omnis liquor salus tantum secretionem muci salivaque et sitim auxerint,

attribuendam esse. Quoniam aegroti majori aquae copia sitim explere coacti sunt, *Logul* etiam fere semper secretionem urinae auctam vidit.

Memoratu digni et a symptomatis usu interno Jodii observatis discrepantes illi affectus sunt, qui balneis jodicis nascuntur, quibus quidem e solutione Kal. jod. et Jodii in aqua communi eadem ratione qua aqua minerali Lugoliana paratis, non solum aegroti in balneo lavanti, sed etiam circumstantibus crapula jodica supra dicta provocata esse traditur. Quum vapores Jodii balneis exhalati causa sola crapulae esse potuerint, qua dolores capitis, somnolentia, stupor, affectiones variae respirandi organorum et oculorum orta sint, argumentum nobis est optimum, quo pateat, symptomata illa, quamquam functiones systematis nervorum mutatas esse ostendant, tamen non effectu proprio Jodii ad cerebrum et remotiore, sed irritatione membranae mucosae narium, viarum respiratoriarum et aliarum partium corporis, quae vaporibus attactae sint, procreari. In sanguinem vapores Jodii non magis quam Jodium solidum transire possunt et affectus remotiores nisi Kalio vel Natrio conjuncti exhibere nequeunt. Quantitas Kalii vel Natrii jodati vaporibus sanguini illata tam exigua habenda est, ut una dosis Kal. jod. porrecta vim jam multo majorem manifestet, necesse sit. Quae quum ita sint, in aliis casibus, in quibus solutionem Jodium redolentem atque exhalantem in usum vocamus, cavendum est, ne sequelas locales et remotiones confundamus. Eodem modo, ut exemplo utar, si nonnullis granis Chin. sulph. adhibitis appetitus auctus apparuerit, nobis non concludere licet, Chininum jam ciborum concoctionem et mutationem materiae totius corporis acceleravisse et mutasse.

19) *Revue medicale* 1829, III. pag. 169.

Ut jam supra commemoravimus, non omnes Kal. jod. eum Jodio adhibito successibus tam prosperis gavisi sunt; *Coindet, Asmus* multas integritatis turbationes graves enarrant. *James Eager*²⁰⁾ ulcerationes in cavo oris, odorem mercurialem exhalantes se observasse affirmat. Num Hydrargyrum antea adhibitum esset, mentionem non fecit. Hic locus est, quo observationes *Mojsisovici*²¹⁾ referam, qui, perraro Kal. jod. puro usus, in gravioribus casibus Syphilidis atque Scrophulosis semper Kal. jod. cum Jodio in aqua solutum adhibebat. Quam medendi rationem etsi optimam laudat et medicamini vim admodum salutarem tribuit, tamen sensum caloris circa stomachum perceptum, tussim, serius aut ocus exanthemata, quae tamen cito evanuerint, in aegrotis habitu phthisico praeditis exscreationem cruentam Jodii usum secuta esse refert. De effectibus ad organa sexualia nominatim ad testes et mammas exhibitis medici, qui hoc praeparato utebantur non modo nullam mentionem faciunt, sed etiam ii qui maxima experientia edocti sunt diserte dicunt, testes mammasque numquam mutatas esse; inter quos sunt *Lugol, Mojsisovic*, etiam *Bredow*, qui per decem annos et singulis annis circa 400 Scrophuloses se Jodio tractavisse memorat. Idem docent casus multi Scrophulosi laborantium, qui in nosocomio Berolini methodo Lugoliana tractati sunt per 6—8 hebdomades²²⁾. Maximam partem aegrotorum aetate puerili, si quis objiciat, et ea de causa mutationes organorum genitalium non tam perspicuas fuisse,

20) *Schmidt's Jahrbücher* Band 8. pag. 34.

21) *Behrend's Syphilidologie*. 5. Theil. Leipzig 1844. p. 599.

22) *Schmidt's Jahrbücher* Band 12.

e contrario nobis confirmandum est, remedium si atrophiam vel aliam mutationem obnoxiam efficere posset, effectum illum aetate evolutionis eo graviores animadversuros fuisse.

Incommoda igitur sanitatis, si invaserant, eadem fuerunt quae Tinctura provocata jam supra enumeravi. In universum tantum leviora fuisse traduntur. Dosis parva Jodii in hoc praeparato efficaciam exhibere poterat, effectus irritans spiritus vini proprius decrat et Jodium solutione aquosa parum cum hydrogenio compositionem init. Porro e supra prolatis elucet, quo magis Jodium purum ad solutionem Kal. jod. aquosam additum fuerit, eo frequentius symptomata injucunda orta esse; quem in finem confer, quae *Lugol et Mojsisovic* docent. Varia mala, quae post Kal. jod. usum observata esse traduntur, quam maxime sejuncta de effectibus post usum aliorum praeparatorum animadversis, colligere atque comparare in capite subsequenti conatus sum.

Caput III.

Symptomata noxia usum Kalii jodati secuta.

Tempore recentiore Kal. jod. praeparatum est usitatissimum et fere solum quod interne adhibeatur. *Wallace*²³⁾ quum in urina et variis secretionibus, Tinctura vel Kal. jod. cum Jodio porrectis, numquam Jodium merum invenisset, experimentisque in animalibus institutis Jodium purum varias

23) *Behrend's Syphilidologie* I. Theil. Leipzig 1839. p. 103.

compositiones cum hydrogenis et substantiis alcalinis inire observasset et easdem compositiones Jodii in secretionibus reperisset, persuasum habuit, Kalium vel Natrium jodatum praeparatum aptissimum et ceteris omnibus usu interno praeferendum esse. Quamvis perscrutationibus tempore recentissimo factis in dubium vocatum sit, num Kal. jod. sanguinem, secretiones et excretiones immutatum permeet, et ex organismo evahatur, necne, tamen sententia illa multum perfectum est in Jodio adhibendo, et experientia jam diu Kal. jod. primum locum attribuit. Efficaciam hujus praeparati in variis Syphilidis formis *Wallace* animadvertibat faustissimam, tantum in paucis casibus irritationem membranae mucosae narium, doloris colli, in feminis gracilibus interdum dolorem capitis, agrypniam, interdum indigestionem effecta esse affirmans. *Ebers* ²⁴⁾ Wratislavisensis eandem rationem Syphilidis curandae amplexus, Kal. jod. laudibus majoribus etiam effert; nam exceptis doloribus colicis et alvi evacuationibus crebrioribus, quae interdum invasisse dicit, ne minimos quidem affectus injucundos ortos esse, nec unquam irritationem dolorosam colli, dolorem capitis, agrypniam, coryzam, quae symptomata interdum *Wallace* observasset. *Ebers* contra appetitum incrementum, animum hilarem fieri, somnum quietum existere, colorem cutis cachecticum evanescere, corpus in universum convalescere et augescere, effectus esse perspicuos contendit. Paulo post *Dietrich* ²⁵⁾ et *Gusmann* observationes de Kal. jod. usu institutas pu-

24) ibidem pag. 305.

25) *Graefe und Walther's Journal.* Band 29. p. 362.

blici juris fecere multis exemplis vim secundam medicaminis confirmando. *Gusmann* ²⁶⁾ non solum in Syphilide, sed etiam in multis aliis morbis Kal. jod. virtutes comprobavit, et ne minima quidem incommoda integritatis vidit. Usus Kal. jod. jam brevi tempore vulgatus factus est et in dies morbi plurimi eo sanati perhibentur ita, ut nunc vix ullam morbi speciem invenias, in quam Kal.-jod. effectum mirum exhibuisse non affirmatum sit et Kal. jod. nostrae aetatis medici in deliciis habeant. Quum igitur remedium contra morbos admodum varios et conditionibus externis et internis tam contrariis in usum vocatum esset, fieri non potuit, quin affectus etiam varios malos et injucundos animadvertendi occasio se praeberet, quos eo libentius effectui Kal. jod. medici adscripturi essent, quod cetera Jodii praeparata praesertim Tincturam memoria non optima retinerent. Sic *Weinke* ²⁷⁾ tradit, Kal. jod. et dosibus parvis adhibitis symptomata Influenzae vulgaris procreare; *Roederer* ²⁸⁾ colorem cachecticum cutis, maciem faciei, defluvium capillorum effectui medicaminis attribuit. *Stewart* ²⁹⁾ in 6 casibus salivationem, *Judd* ³⁰⁾ Pleuritidem, paralysim ortam esse referunt; *Taddei de Gravina* ³¹⁾ salivationem, spasmus ventriculi, exanthemata, dyspnoeam, vertiginem se animadvertisse contendit. *Ricord* ³²⁾, qui magnas doses usque

26) *Behrend's Syphilidologie.* 5. Theil. Leipzig 1844. p. 605.

27) *Schmidt's Jahrbücher* 37. Band, pag. 6.

28) ibidem pag. 8.

29) *Behrend's Syphilidologie* I. Theil. pag. 552.

30) *Kleinert's Repertorium.* Neue Folge. 1. Jahrgang. Octob. pag. 152.

31) *Schmidt's Jahrbücher* 42. Band, pag. 188.

32) *Pathologie und Therapie der venerischen Krankheiten.* Nach *Ricord's* Vorträgen, bearbeitet von *Lippert.* Hamburg 1846. p. 140.

ad centum grana in die porrigere solebat, longam seriem symptomatum enarrat, quae partim de peculiari intoxicatione jodica deducit. Quae intoxicatio auctore *Ricord*, infirmitate motus arbitrarii, spasmis musculorum, sensu gravitatis capitis, mente ipsa perturbata se manifestavit. Sed omnia haec symptomata levi gradu tantum invasisse adjicit. Praeterea non raro Aenem, Ecthyma et alias formas pustularum Kal. jod. adhibito, erupisse commemorat. Paucis ut referam, quo prosperiores observationes primo tempore traduntur, eo magis contrarios postea eventus auctores docent, qui quamquam vim salutarem omnino non negantes, tamen praemonent de effectibus Kal. jod. noxiis.

Usu Kal. jod. provocata et partim nomine Jodismi enumerata a variis scriptoribus allata haec invenimus symptomata:

Et post Kal. jod. usum creberrima et excellentissima incommoda perturbatis tractus intestinalis functionibus oriebantur, ut molesti et dolores moventes sensus circa fundum ventriculi, alvi evacuationes crebriores, diarrhoea biliosa, colica, vomitus, ardoris sensus in faucibus perceptus, siccitas palati, salivatio, sitis atque appetitus aucta. Interdum inflammatio conjunctivae balbi, profusa lacrimarum secretio, saepius coryza, tussis, sensus constrictionis gulae, dyspnoea exstiteret. Tum symptomata varia nervosa apparebant, ut sensus gravitatis capitis, obtusio, vertigo, agrypnia, infirmitas motionis corporis arbitrariae, spasmi musculorum, sensus frigoris in extremitatibus inferioribus, visus hebetatus, denique mens turbata. Saepe secretio urinae, interdum sudoris aucta apparuit; non raro Urticariam, pustulas Acnes vel Ecthymatis formam ostendentes erupisse tradunt.

Ad omnia haec phaenomena febris universae symptomata accedere solebant. Denique atrophiae mammarum et testium mentio facta est.

Omnes fere observatores inter se consentiunt usu Kal. jod. vires et bonam corporis valetudinem, animi hilaritatem augescere et totum organismum convalescere. Unica est opinio *Roedereri* qui maciem faciei, defluvium capillorum, colorem cachecticum cutis, inertem aspectum non morbo, quo aegrotus laboravit, sed Kal. jod. attribuenda esse contendit, quam sententiam nullis tamen argumentis, ne casibus quidem relatis, affirmat. Quod *Gusmann* refert, faciem colorem fuscum vitilagini similem inducere, cum commemoratione paulo post facta, aegrotos semper colarationes factos esse, minime concordet.

40 casus³³⁾, quos collegi fere omnia supra allata incommoda alii alia singillatim enarrant; sex ex iis historias aegrotorum Struma laborantium tractant et eadem symptomata nervosa, quae post cetera Jodii praeparata, Struma subito evanescente, observata sunt, enumerant. Haec igitur series affectuum malorum, dolore capitis, pulsu maxime accelerato, spasmis musculorum faciei et extremitatum, animi defectu, anxietate magna, vertigine, agrypnia se manifestantium, ab aliis separanda nec ullo modo Kal. jod. attribuenda est. Etsi *Harless* se Strumam subito imminutam esse sine

33) *Graefe und Walther's Journal* 29. Band p. 362, 363, 364, 367, 375, 383. — *Schmidt's Jahrbücher* 14. Band; — 30. Band p. 287 et 330; — 37. Band p. 6 et 30; — 42. Band p. 23; — 43. Band p. 165. — *Archiv für physiologische Heilkunde*, herausgegeben von *Griesinger* 1848. — *Casper's Wochenschrift* 1842. — *Neue Sammlung auserlesener Abhandlungen* 7. Band. — *Rheinische Jahrb.* 5. Band p. 146. — *Behrend's Syphilidologie* I. Theil p. 113. — *Gazette medicale* 1847, pag. 905.

ullis reactionibus organismi ingratis observavisse memoriae prodidit, *Coindet*³⁴⁾, *Mathey*³⁵⁾ tamen diserte dicunt, ea Struma evanescente orta esse, eademque phaenomena *Hal-ler*³⁶⁾ in aegrotis Struma laborantibus animadvertit post usum aquae mineralis Halensis (ad Oenum). *Christison*³⁷⁾ aequo modo effectus peculiare Jodii in aegrotis, qui Struma affecti erant commemorat, quos etiam *Roeser* compluribus historiis confirmavit et omnes a me collecti casus variorum affectuum idem docent.

E ceteris 33 historiis morborum 25 peculiare effectus Kal. jod. in Syphilide tractanda et 8 in tractandis aliis morbis referunt.

Ex 40 casibus illis .

irritationem ventriculi, faucium existisse referunt	5
salivationem	4
coryzam	4
tussim	5
inflammationem oculorum	6
dolorem capitis	16
varia symptomata nervosa	10
exanthemata	5
metrorhagiam	4
atrophiam mammarum	1

Quod imprimis ad irritationem tractus intestinalis pertinet, hi Jodii effectus curiosissima digni sunt animadversione,

34) *Graefe und Walther's Journal* Band 2, pag. 632.

35) *Rheinische Jahrbücher* 5. Band. 1822, pag. 107.

36) *Schmidt's Jahrbücher* Band 21, pag. 12.

37) *Abhandlung über die Gifte*. Weimar 1831.

quum varias alias perturbationes organismi functionum procreare possint. Parvis dosibus porrectis et ab initio Kal. jod. usus irritatio illa, appetentia ciborum aucta, se manifestat, remedium autem continuato per longius temporis spatium vel majoribus dosibus adhibitis, gradatim sensus molestiae et ardoris in regione ventriculi, colica, diarrhoea, interdum obstructio alvi et vomitus intrant. Varias conditiones praesentes symptomatum invasionem vel adjuvare vel impedire posse, jam inde elucet, quod saepe post doses maximas nulli effectus ingrati observati sunt; ita *Buchanan*³⁸⁾ dicit, se unciam dimidiam Kal. jod. una dosi, et 12 horis circumactis eandem dosin repetisse sine ullis incommodis, si modo magnam aquae copiam, medicina sumpta, aegrotus bibisset. Si quidem observationes tales suspicionem commovent, remedium corruptum fuisse, tamen sine dubio substantiarum quantitas et qualitas, quae ventriculo insunt, vim irritandi Kal. jod. maxime mutare possunt. *Ricord* usque ad 100 gr, in die dosi aucta interdum modo affectiones tractus intestinalis intravisse confirmat. Quantum adhuc irritabilitas aegroti, vel jam status morbosus organorum concoctioni ciborum inservientium valeant, experientia nos docet quotidiana. Aegrotus strumosus et gastritide chronica laborans, Kal. jod. in usum vocato, lingua sicca et rubra facta, gastralgia, siti aucta, pulsu accelerato, macie universa, formicatione et tremore extremitatum affectus esse a *Roeser*³⁹⁾ traditur. Jam uno grano Kal. jod. adhibito in aegroto, qui stenosi et callositate intestinorum affectus

38) *Schmidt's Jahrbücher* 14. Band, pag. 152.

39) l. c.

dicitur, symptomata gravissima exorta esse **Horst** ⁴⁰⁾ nobis refert: siccitatem oris, dyspnoeam, tussim, constrictionem gulae, congestionem ad caput, vertiginem, tremorem, vacillationem extremitatum inferiorum, anxietatem exstitisse, quae intra horam evanuerint, cochleario autem secundo sumpto, rursus invaserint. Symptomata allata **Horst** nomine crapulae jodicae significat.

In dubitationem vocandum est, num re vera inflammatio oculorum et coryza Kal. jod. puro procreari possint, 4 casus coryzae mentionem faciunt, sed certe nulla auctoritate gaudent. Tres eorum a **Dietrich** ⁴¹⁾ enarrati sunt, in quibus aegroti quarto quoque die coryza simul atque inflammatione oculorum afficiebantur, quod tamen non mirum habemus, quia **Dietrichum** proinde commendantem audimus, ne Jodismns intret, optimum esse, aegrotos nonnullas horas quoque anni tempore quotidie in aperto ambulare. **Dietrich** per 3 hebdomades Kal. jod. sumpto in se ipso corzyam vehementem animadvertit. Casum quartum **Weinke** ⁴²⁾ enarrat; aegrotum gonorrhoea laborantem jam primo cochleario sumpto gravissime affectum esse, sternutationes crebras, secretionem copiosam aquosamque narium, inflammationem oculorum, dolores aurium, febrem catarrhalem vehementem, dolorem capitis, inquietem furori similem, linguam tectam, sitim magnam exorta esse. Num fortasse refrigeratio antecesserit, qualem dietam aegrotus observaverit, nihil relatum invenimus; ut omnino certus vivendi

40) *Schmidt's Jahrb.* 42. Band. 1. Heft, pag. 23.

41) *Gräfe und Walther's Journal.* 29. Band, pag. 362.

42) *Schmidt's Jahrb.* 37. Band, pag. 6.

modus ac lex aegrotorum tantum rarissime ab auctoribus commemoratur. Inflammatio oculorum in 4 casibus coryzae accessit et catarrhalis fuisse videtur. In casu quinto femina inflammatione oculorum periodica laborans, Kal. jod. adhibito, rursus tempore certo inflammatione oculorum, tantum graviore prioribus, affecta est. Sextum denique casum **Rodet** ⁴³⁾ affert de aegroto, qui quum Mercurio quater frustra tractatus esset, usu Kal. jod. tandem sanatus sit, tum autem de magna infirmitate extremitatum inferiorum, fornicatione, sensu frigoris questus fuerit, conjunctiva balbi etiam rubra apparente. Qui rubor num inflammatione, an hyperaemia passiva, an aliis causis procreatus fuerit, non traditur. Cognitum habemus, in aegrotis fessis confestisque refrigerationem, corporis vel minimam, perflatum venti quamvis lenissimum jam mala gravia procreare posse; quomodo **Ricord** observavit, eos aegrotos, qui in valetudinario ostio propius jacuissent, saepius salivatione mercuriali affectos esse, quam ceteros. Quum lacrimis mucoque narium Kal. jod. etiam ex organismo secernatur, affectiones supra dictae facilius causis aliis nocentibus exoriri possunt, quam in statu normali.

Jam multi auctores salivationem Kal. jod. usu procreari omnino negant; **Ricord, Ebers, Gusmann, Dietrich, Pommer-Esche, Hacker, Weinke** affectus injucundos diligentissime enumerantes salivationis tamen ne paucis quidem mentionem faciunt. **Wallace** in praxi sua amplissima bis tantum salivationem observavit, semel in infante quadrimo et iterum

43) *Gazette medicale* 1847, pag. 905.

in adulto, ita. ut medicaminis usum omittere cogeretur; sed neque commemorat, num in his casibus Mercurius antea porrectus sit, necne, neque num symptomata eadem fuerint ut in salivatione mercuriali. E 40 casibus accuratius descriptis quatuor a *Schmith*⁴⁴⁾, *Neuber*⁴⁵⁾, *Rodet*⁴⁶⁾ de salivatione plus minusve vehementi prolati ad aegrotos syphiliticos pertinent, qui paulo antea Hydrargyro usi erant. In uno tantum casu a *Neuber* relato de aegroto Laryngophthisi syphilitica affecto diserte non dictum est, Hydrargyrum antea adhibitum esse; sed mox adjicit, salivationem levem fuisse et usu Kal. jod. continuato evanuisse, quod tamen fieri non potuit, si Kal. jod. causa nocens salivationis fuisset. Quamdiu Hydrargyrum in corpore permanere et vim suam exhibere possit nos, ceteris neglectis, *Wallace* docet historia aegroti, qui salivatione et ulceribus oris fauciumque affectus, quamquam, excepto Empl. mercurial. per breve temporis spatium adhibito, totum annum Mercurium non sumserit. Quod ad hanc observationem attinet *Wallace*⁴⁷⁾ porro dicit: „Es ist bemerkenswerth, dass dieses Symptom bisweilen die recht üblen Formen von Syphilis begleitet. War diese Salivation das Resultat der Ulzeration des Mundes oder Rachens? Allenfalls lässt sich von ihnen die Salivation herleiten, allein ich habe die Salivation in Fällen von Syphilis gesehen, wo weder Mercur gebraucht worden, noch Ulzerationen im Munde und Rachen vorhanden waren.“

44) *Schmidt's Jahrbücher* 30. Band, pag. 330.

45) *ibidem* Band 37, pag. 30.

46) *Gazette medicale* 1847, pag. 922.

47) *Behrends Syphilidologie*. II. Theil, Leipzig 1840, pag. 234.

Itaque cavendum est, ne salivationem perraro observatam temere Kal. jod. attribuamus.

E contrario *Asmus*, *Taddei De Gravina*, *Begasse*, *Thomson*, *Stewart*, *Payan*, alii, salivationem a Kal. jod. usu profectam esse affirmant, inter quos *Payan* adeo dicit, eam multo graviores salivatione mercuriali fuisse; attamen in omnibus his casibus vel Mercurius antea porrectus erat, vel ut in casu a *Payan*⁴⁸⁾ enarrato diserte dictum est, irritationem oris jam antea adfuisse. Praeterea cum salivatione stricte sic dicta membranae mucosae oris et consensu salivae secretio aucta non confundenda est, quae locali irritatione, Kal. jod. saepius sumpto, gigni solet, praesertim si praeparatum non merum adhibitum est. Inter alios *Dorvault*⁴⁹⁾, ut salivationem post Kal. jod. usum irritatione locali provocatam habeamus, nos admonet et quomodo praecipue a salivatione mercuriali distinguenda sit, perscrutatur.

Symptoma insignia sine dubio exanthemata sunt, quae Kal. jod. procreari dicuntur. Inter 40 casus affectuum majorum quinque eruptio exanthematum enarratur. Hic scilicet de iis exanthematis tantum locuturus sum, quae remedio interne adhibito, aut usu externo in locis remotioribus eruperunt, et ea de causa effectui Kal. jod. secundo attribuantur. Ter in aegrotis syphiliticis animadversa sunt; praeterea experimento in se ipso instituto *Dietrich* exanthemata orta esse contendit; casum quintum *Amelung*⁵⁰⁾

48) *Gazette medicale* 1847.

49) *Jodognosie ou monographie chimique pharmaceutique et medicale des Jodiques* par *Dorvault*.

50) *Schmidt's Jahrb.* Band 43, pag. 165.

refert: infantem Hydrocephalo acuto aegrum eruptione Purpurae cristalinae colli et sudoris profusi repente sanum factum esse, tum in fronte, capite, cervicibus furunculos existisse, qui postea suppurarint. Infans ille puer erat valde scrophulosus et suppressio exanthematum causam fortasse Hydrocephali praebuit. Ceteroquin ante remedia derivantia plurima Ol. Terebinth., Junip., Empl. vesicat., alia cuti applicata fuerant, quae in cute irritabili infantis trimuli sola jam exanthemata procreare possunt. Hic casus igitur quod ad effectum Kal. jod. attinet, maxime dubius est. *Wallace, Ebers, Gusmann, Roeser*, multi alii numquam exanthemata post usum hujus remedii viderunt. *Ricord* autem pustulas, Acnes vel Ecthymatis formam praebentes, *Taddei De Gravina* Miliariam, Kal. jod. ad Syphilidem curandam in usum vocato, erupisse contendunt. Jam e variis formis eruptionum concludere nobis licet, eas causa varia existisse. Kal. jod. re vera exanthemata procreare, eo minus probabile videtur, quod perpaucis casibus exceptis semper in aegrotis syphiliticis observata sunt. Quum Jodii praeparata nondum ad Syphilidem curandam adhibebantur, eo tempore exanthemata inter symptomata noxia nominata non invenimus. *Mojsisovic, Lawrie, Taddei De Gravina, Ricord*, qui de vi Jodii in Syphilide disserunt, primi eruptionum variarum cutis mentionem faciunt. Si adhuc magnum casuum numerum, in quibus et in syphiliticis nulla animadversa sint exanthemata, spectamus, quaerendum jure est, quid Kal. jod., quid Syphilis in paucis iis casibus ad eruptiones provocandas valuerit?

Tussis et ceterae pectoris gravitates semper cum aliis incommodis integritatis conjunctae traduntur, aut ad co-

ryzam, inflammationem oculorum, aut plus minusve gravi affectioni ventriculi accedebant. Ex historiis morborum, in quibus commemoratae sunt, elucere videtur, eas vel mere catarrhales fuisse vel praeparato correpto et decomposito, vel denique irritatione ventriculi procreatos. Immo vero applicatione externa interdum symptomata illa exoriri posse *Rampold*⁵¹⁾ contendit, referens: „Ein junges kräftiges 20jähriges Mädchen bekam auf jede abendliche Waschung des Kropfes mit Jodkaliumlösung einen heftigen bronchitischen Husten, Niesen, Schmerz und Kratzen im Halse; mit dem Aufhören der Waschungen hörten auch die Zufälle auf.“ Solutione drachmae unae capiti applicata corpus jam saturari, porro dicit et remedium intermittendum esse. Kal. jod. in 2—3—4 aquae partibus soluto *Rampold* in hoc casu usus est, nec eo ad infricandum sed tantum simpliciter illinendum. Sine dubio Strumae nonnulla symptomatum prolatorum attribuenda sunt. Quomodo autem saturatio corporis existere potuerit, intelligi nequit.

De omnibus malis dolor capitis, vel obtusio, longe frequentissime commemoratur, quippe qui ad multas variasque affectiones morbosas consensu accedere soleat, ut ad catarrhum, statum gastricum, etc. Praecipue autem ex irritatione membranae mucosae narium et nervi olfactorii proficiscitur, itaque balneis Lugolianis fere constanter efficitur. *Weinke* animadvertit, Kal. jod. vim exhibere specificam ad membranam mucosam narium et bronchiorum.

51) Medicinische Zeitung Russlands. Redigirt von Dr. *Hetne*, etc. 5. Jahrgang 1848.

Pommer-Esche ⁵²⁾ de 4 aegrotis loquitur, qui coryza et dolore capitis tam vehementi affecti sint, ut remedii usum continuare non posset. Omnes 4 aegrotos arthriticos fuisse, ait, qui ingentem et Jodium olentem sudorem effunderent. Sine dubio aer vaporibus Jodii hoc modo impletus multum adjuvit ad dolorem provocandum, ejusque sola fortasse erat causa.

Posthac de nonnullis symptomatis nervosis, exceptis iis, quae post Strumam subito evanescentem observata sint, diligentius disseram, necesse est. Ex 40 collectis casibus unus a *Wallace* ⁵³⁾, novem a *Rodet* ⁵⁴⁾ affectibus nervosis excellentes narrantur. Aegrotum quendam *Wallace* memorat periostitide syphilitica affectum, in quo postquam per diu et irregulariter Kal. jod., nullam rationem vivendi aptam observans, usus sit et paulo antea per breve tempus plurimas lagenas solutionis medicaminis consumserit, concoctionis ciborum perturbationes graves, febrem, maciem paulatim, dolorem capitis, tremorem, oscillationem pupillae dilatatae, denique paralysin unius lateris invasisse. *Wallace* nentiquam certe Kal. jod. symptomata illa tribuit. Si cetera historiae morbi momenta spectamus, apoplexia causa fuisse videtur. Casus reliqui omnes ad aegrotos formis Syphilidis pessimis laborantes pertinent. Antea variis praeparatis Hydrargyri frustra in usum vocatis, denique Kal. jod. per nonnullos menses adhibitum est, quo sanati tamen de aliis integritatis affectionibus queri inceperunt.

Nunc languore maximo virium, obtusione, dolore capitis, incerto motu, fornicatione, tremore extremitatum inferiorum, in duobus casibus congestionem ad cerebrum et mentem perturbata, interdum visus imbecillitate aegrotos affectos esse, *Rodet* enarrat. Nemo ignorat, omni per longius tempus perdurante curatione, praesertim Hydrargyri usu, tam debile organismum fieri et statum anaemicum tam magnum existere, ut perturbationes gravissimae omnium corporis functionum provocentur et symptomata eadem exoriri, sive ad ultimum Hydrargyrum, sive Kal. jod., sive decoctum quodlibet plantarum in usum vocatum sit. *Rodet* postea adnotavit, symptomata nervosa maxima parte de Hydrargyro antea porrecto dependere, sed differre a symptomatis nervosis kal. jod. solo provocatis. Quam opinionem casus ab eo allati minime confirmant, quum in omnibus vel brevi vel longiore tempore ante Mercurium adhibitus sit.

De atrophia mammarum tantum perpauci casus memorati sunt. Unum a *Nesse-Hill* anno 1826 observatum *Pereira* ⁵⁵⁾ citat, ex tempore igitur, quo Kal. jod. merum fere numquam in usum vocabatur et praeparatu difficillimum erat. A *Drumond* ⁵⁶⁾ narratur, contra tumorem mammarum, magnitudine ovi gallinacei non dolentem Ung. Kal. jod. applicatum esse. Ab initio curae tumorem intactum permansisse, mammas tamen paulo post evanescere incepisse et 6 mensibus elapsis mammas laxas et pendulas ut sacculum membranaceum inanem factas esse; aegrotam etiam

52) *Casper's Wochenschrift.* Jahrgang 1843.

53) l. c. I. Theil, pag. 113.

54) *Gazette medicale* 1847.

55) *Handbuch der Heilmittellehre.* Nach dem Standpunkt der deutschen Medicin, bearbeitet von *Rudolph Buchhetm.* I. Band. Leipzig 1846, pag. 466.

56) *Schmidt's Jahrb.* 30. Band, pag. 287.

corpore toto ita affectam esse, ut Amenorrhoea exstiterit; postea tamen convaluisse et infantem sanum peperisse. Num tumor etiam evanisset necne, mentionem non fecit. Et *Dorvault* opinionem *Cullerieri* de atrophia mammarum et testium oppugnavit, ostendens aegrotos omnes fuisse constitutione lymphatica, quorum glandulae totius corporis plus minusve exsudato impletae, tumefactae, Kal. jod. adhibito, imminutae essent. *Dilfs* ⁵⁷⁾ mammarum magnitudinem ingentem, quam verisimile sit Syphilide effectam, applicato Ung. Kal. jod. minui vidit.

Observationem atrophiae testium ex usu Kal. jod. profectae, certam enarratam non reperi. E contrario fere omnes observatores disertis verbis confirmant, testes numquam mutatos esse, et *Parker* ⁵⁸⁾ 4 casus commemorat, in quorum primo per decem, in secundo per quatuor, in tertio per tres, in quarto fere per 13 annos Kal. jod. circa 20 gr. indies porrectum sunt sine ulla mutatione testium.

Etsi multi alii praeterea effectus Kal. jod. attribuuntur, etsi Kal. jod. haemorrhagiae organorum variorum, erysipelatis, caecitatis et cetera causa fuisse dicitur, tamen in his casibus causae aliae nocivae tam evidentes sunt, ut commemoratio eorum supervacanea esse videatur. Ex his, quae supra diximus, jam elucet, quo minimo jure affectus malos saepius observatos, ut coryzam, tussim, dolorem capitis, etc.

Kal. jod. attribuere possumus, et nexus hic causalis omnino evanescit, si magnum casuum numerum respexerimus, in quibus ne minima quidem incommoda sanitatis animadversa sint. Rationem, videlicet, veram eruere non possumus, quum primum plerique auctores numerum certum illorum casuum, in quibus nulla incommoda orta sint, non admo-
neant, tantum affectus noxios raro vel rarissime intrasse dicentes; tum praecipue tempore recentiore, quo Kal. jod. ut remedium optimum in thesaurum materiae medicae receptum est, observationes prospero tantum successu factae rarius in medium proferantur, controversia enim de hac re non disceptanda est. Contra casus, in quibus symptomata peculiariter exstiterent, memoriae saepius prodantur, quum praesertim auctores alii alios effectus medicaminis negare soleant. Si omnes casus diserte commemoratos, in quibus effectus peculiare et eos, in quibus nulla incommoda animadversa sint, colligerimus, ratio sequitur, quae propius ad veritatem accedat. Contra 40 casus affectuum noxiorum 363 casus incommotis carentes allati sunt. In 119 eorum disertis verbis, nullae integritatis mutationes ortae esse dicuntur, in reliquis 244 mentio symptomatum malorum non reperitur.

57) Die spezielle Therapie von *Richter*, 10. Band, oder 1. Supplementband, pag. 220.

58) *Schmidt's Jahrb.* 1832, pag. 289.

Caput IV.

Symptomata mala post usum Jodii et Kalii jodati observata inter se conferuntur.

Kal. jod. tempore recentiore jure omnia cetera Jodii praeparata ex usu interno omnino pepulit et Jodium purum nunc fere sine exceptione tantum externe adhibetur. *Coin-*
det primus persuasum sibi habuit, Kal. jod. cum Jodio adhibito, non tam malos effectus procreari, quam Tincturam Jodii; *Asmus* post Tincturam symptomata quae vocantur jodica saepius animadverti, quam post cetera praeparata, contendit, et verbi causa usu Kal. jod. catarrhos non mutatos esse, Tinctura adhibita autem febrem, dolorem pectoris orta esse observavit. Quocum *James Reid*, *Hancke* consentiunt. *Wallace* dicit: „Nach dem, was ich von der Wirkung der Jodine als Tinktur und beigemischt der Auflösung von Jodkalium gesehen habe, kann ich nicht zweifeln, dass sie allerdings im Stande sei, durch ihre eigenthümliche reizende Thätigkeit die übelsten Ereignisse im Organismus herbeizuführen. Solche Ereignisse habe ich bei der Anwendung des Jodkaliums nicht gesehen.“ *Ebers* commemorat: „Ich fand Gelegenheit genug das Jod äusserlich und innerlich anzuwenden; allein der tiefere Eingriff in den nutritiven Lebensprozess und die Verminderung der Lebenskraft, welche das Mittel so oft, wenn nicht allgemein zur Folge hat, nöthigte mich nach vielen traurigen Erfahrungen, ganz von dessen Gebrauch abzustehen.“ Postea autem de Kal. jod. haec verba facit: „Dieses hat

nicht jene vergiftenden Eigenschaften der reinen Jodine und nicht die beschwerenden anderer Präparate; es ist mild und anstatt die Digestion zu beleidigen, scheint es sogar dieselbe zu unterstützen; endlich ist seine Einwirkung auf den Organismus eine sichere, schnelle und angenehme.“ Eandem illam sententiam *Gusmann*, *Dietrich*, *Buchanan* proferunt. Item *Dorvault* e perscrutationibus observationum variarum concludit, Jodismum multo saepius Tincturam quam Kal. jod. provocatum esse.

Itaque mirandum est, effectus Jodii praeparatorum promiscue tractari et, nisi Tincturae majori irritandi vi, omnino non discerni. In omnibus libris de Jodio conscriptis et antiquiori et recentissimo tempore in lucem editis, sententiam prolatam invenimus: efficaciam Kal. jod. eandem atque Jodii ipsius esse.

Etsi probamus, omnes effectus peculiares, qui Kal. jod. attribuantur, eo re vera procreatos esse, tamen contentione cum affectibus post usum Tincturae facta, differentia sequitur notabilis; tantum Tinctura Jodii scilicet adhibita maciem universam aegrotorum observatam esse. Tantum Tincturae usa perturbata ciborum concoctio, appetitus deficiens, inflammatio cavi oris, faucium usque ad suppurationem crescens, tum per longius temporis spatium adhibita, auctae omnes secretiones excretionisque, color cutis cachecticus, ardor, sudor frequens, viscidus, intumescencia totius corporis orta sunt. Irritatio organorum cum tractu intestinali consensualium, ut organorum urinae secretioni inservientium et organorum genitalium atque irritatio conjunctivae bulbi, membranae mucosae narium et organorum respirandi, semper multo gravior erat, si post Tincturae usum animadversa

est. Atrophia mammarum et testium, quamvis comperta pro re habenda non sit, tamen auctores plures effectum illorum Tincturam incusant, et plures casus de ea enarratos invenimus, quam de Kal. jod. Nec. Kal. jod. umquam functiones tractus intestinalis tam graviter perturbavit et colica, diarrhoea, vomitus tantum permagnis dosibus, quibus *Wallace, Ebers, Ricord* utebantur, orta sunt et in his casibus praecipue intrare solebant, in quibus status morbosus tractus alimentarii jam aderat, si, ut exemplum afferam, aegroti ad dyspepsiam proclivitatem ostenderunt.

Quum autem ceteros effectus non exoptatos Kal. jod. ad organa respirandi, systema nervorum, oculos, cutem, glandulas salivales, cetera, omnino negemus necesse sit et eos ab aliis causis accedentibus profectos esse contendere possumus, contentione et comparatione ad exitum multo alium pervenimus. Excepta affectione ventriculi, dosibus permagnis orta, Kal. jod. usu nulla symptomata noxia animadversa sunt; variae mutationes corporis morbosae, ut hyperaemiae, hypertrophiae, exsudata paulatim in aliis morbis evanescere videbantur, in aliis nulla mutatio, in aliis aggravatio symptomatum observata est. Sic *Wallace* dicit: „Ich habe dieses Mittel sehr häufig bis zur vollständigen Heilung des Kranken gebraucht, ohne irgend eine andere sichtbare Veränderung als zunehmende Besserung zu bemerken.“ Idem *Ebers, Gusmann, Neumann* contendunt, idem ex illis casibus elucet, qui omni affectu noxio caruisse narrantur. Itaque casus symptomatis ingratis excellentes rarae tantum sunt exceptiones. Kal. jod., *Rodet* censet, tum modo affectus inoptatos procreare, si locus minoris resistentiae corporis, vel contraindicatio aliqua remedii usus adsit; ve-

rumtamen e casibus, quos ad confirmandam hanc sententiam affert, hoc tantum proficiscitur, usum Kal. jod. aut sanationem et convalescentiam, aut aggravationem morbi symptomatum intrare posse. Ita *Rodet* ipse alio loco commemorat, Kal. jod. rarissime et fortasse numquam affectus malos provocare, si quidem in his casibus tantum adhibeatur, in quibus indicatum sit.

Quum Jodium, quacunque forma applicatur, tantum cum Kalio vel Natrio conjunctum in sanguinem transire et vim retentivorem exhibere possit, qua a Kal. jod. omnino non differt, omnia symptomata noxia effectui locali attribui necesse est. Quod tamen imprimis non tam probatum videtur. Sed veniat in mentem virtutum chemicarum et physicarum Jodii, praesertim solutionis spiritu vini paratae. Gustus acerrimus, plerisque odiosus, odor gravis, efficacia membranam mucosam irritans, proclivitas magna ad decompositionem Tincturae, virtutes praecipue animadvertendae sunt, quibus quum organa sensoria et respiratoria saepe maxime afficiantur, coryza, dolor capitis, obtusio, tussis, dyspnoea, Inflammatio oculorum, lacrimarum secretio aucta nascuntur. *Chevalier* ⁵⁹⁾ tradit, homines Jodium praeparantes semper bene se habere, tantummodo Jodium e recipienti sumentes fluxu lacrimarum et irritatione oculorum, occasu si vapores Jodii effluant, adeo tussi, dolore capitis et coryza gravi affici. Praeterea commemoranda est efficacia Bromi, cujus *Glover* ⁶⁰⁾ de effectibus similibus Jodii, Bromi et Chlorig tractans his verbis mentio-

59) *Schmidt's Jahrbücher* Band 37, pag. 100.

60) *ibidem* Band 42, pag. 6.

nem fecit: „Wird durch eine Röhre Brom in grossen Gaben in den Magen gebracht, so kann man zwei Reihen von Wirkungen hier unterscheiden, erstlich die reizende Wirkung des sich verflüchtigenden Broms auf Rachen und Luftwege, sich als coryza, Niesen, Speichelfluss ausprechend, die corrosive Action auf den Magen, zweitens die Wirkungen des Eintritts in die Circulation.“ Tincturam Jodii eodem modo vim suam exhibere posse experimentis a *Joerg* institutis comprobatur. In uno experimento *Joerg* ⁶¹⁾ hos animadvertit effectus: „Dem Verschlucken folgte unmittelbar ein eigenthümliches scharfes Brennen im Schlunde und ein Kratzen im Larynx, nebst einem Reize nach den Nasenhöhlen hinauf, wie wenn man Schwefeldämpfe einge-
zogen hat.“ Quomodo denique varia symptomata nervosa, antequam Jodium in sanguinem perveniat et effectus remotiores exhibeat, oriri possint, balnea Lugoliana mirum in modum ostendunt.

61) Materialien zu einer künftigen Heilmittellehre durch Versuche der Arzneien an gesunden Menschen von Dr. J. Ch. G. Joerg. I. Band. Leipzig 1825.

THESES.

- 1) In curatione Strumae cavendum, ne ce-
riter evanescat.
 - 2) Salivatio usu Kalii jodati non oritur.
 - 3) Processus chemicus, cui nomen catalytici
datum est, in sanguine organismi humani
gigni nequit.
 - 4) Phthises atque Hydropises species peculia-
res morborum non sunt.
 - 5) Operatio carcinomatis evitanda est.
 - 6) Remedia omnia specifica sunt.
-